Nᴿᴿ 114

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 26 *Września v. s.* 1824 *Roku.*

Wiadomości Krajowe.

Ukazy Rządzącego Senatu: *O prawidłach powracania, przez Ziemską Policyą od osób prywatnych zawładanego przez nie skarbowego majątku, kiedy sprawa nie weszła jeszcze do formalnego sądu.*

Rządzący Senat na Powszechném Zebraniu Sankt-petersburskich Departamentow słuchali wniesioney przez Ministra Sprawiedliwości, P. Jenerała piechoty i Kawalera Xiążęcia Dymitra Iwanowicza *Łobanowa-Rostowskiego*, dla należytego wykonania kopii Naywyżey potwierdzoney Opinii Rady Państwa, w następującém brzmieniu: Rada Państwa na Departamencie praw i na Powszechnem Zebraniu rozpatrywała przełożenie Rządzącego Senatu Powszechnego Zebrania Departamentow Sankt-petersburskich, o prawidłach powracania przez Ziemską Policyą od osób prywatnych zawładanego przez nie skarbowego majątku, kiedy sprawa jeszcze nieweszła do formalnego sądu. Z przełożenia tego okazuje się: że jednodworcy gubernii orłowskiey okręgu małoarchangelskiego, podawali w roku 1792 do Ziemskiego Sprawnika objawienie, o gwałtownem od trzech lat jeszcze zawładaniu ich ziemi przez podporucznika *Kłuszynina*, i zasiewaniu jey zbożem. W skutek czego małoarchangielski Niższy Ziemski Sąd, po zrobionem przez Sprawnika rozwiedzeniu się, postanowił powrócić pod sporem będącą ziemię ze zbożem, na niey zasianem, do pierwiastkowego władania jednodworców; a Kłuszynowi objawić, iżby on dochodził tey ziemi, jeśli ma dowody, we właściwem sądzie. Sprawa ta za prośbą Kłuszyna odbywała się drogą apellacyi w sądach małoarchangelskim powiatowym, byłym orłowskim wyższym ziemskim, w izbie cywilney i nakoniec rozwiązana w Iszym Departamencie Senatu, który, stosownie do otrzymaney od Ministra Skarbu Opinii, postanowił: 1) Że pomienione ziemie należy powrócić jednodworcom, zostawiwszy Kłuszynowi o ich należeniu dowodzić w Sądzie, i ponowiwszy, iżby on nierozrządzał się samowolnie; względem czego zalecono też było orłowskiemu cywilnemu Gubernatorowi i izbie skarbowey. 2) Że rozmaite w tey sprawie wyroki mieysce sądowych, sprawę tę rozpatrujących, z których jedne były tego zdania, iż powracać dawno zawładany majątek do sprawnika nienależało, a drugie to jego działanie, aprobowały, wynikły ztąd, że w prawach nie masz oznaczonego czasu wprzeciągu którego uważać należy zawładanie gwałtownem; że podług prawideł przyłączonych od Polski guberniy, chociaż i naznaczony termin sześcioniedzielny, w przeciągu którego ten, u którego odebrano majątek, może prosić ... powrót go bez sądu; a za przepuszczeniem te... terminu, powinien już poszukiwać porządkiem processu; lecz ponieważ to postanowionem jest tylko względem prywatnych dzierżawców, którzy mają zarządzających i plenipotentów, a ci będąc na mieyscu, mogą bydź natychmiast uwiadomieni o gwałcie; przeciwnie skarbowe majątki, dla ich ochrony, nikogo nie mają, prócz izby skarbowey i guberńskiego strapczego, a dla znaydowania się ich w mieście guberńskiem, nie mogą do nich rychło dochodzić wiadomości o gwałcie, uczynionym wewnątrz; przeto względem nich należy postanowić termin nie mnieyszy; jak rok jeden, zgodnie z tym, w którym przegląd całości skarbowych majątkow, podług 13 artykułu Naywyżey potwierdzonego dnia 7 augusta 1797 r. przełożenia, uskutecznia się tylko raz jeden w roku. A ponieważ to przedstawienie będzie nowém postanowieniem, przeto względem niego podano do Powszechnego Senatu Zebrania. Zatém Minister Skarbu podawał: 1) żeby dla podania do Ziemskiego Sprawnika lub do Sądu Ziemskiego ze strony Skarbu żądania lub objawienia, naznaczony był roczny termin, licząc od czasu gwałtownego lub samowolnego powładania. 2) Żeby podług żądania tego Sąd Ziemski, zjechawszy na mieysce, chociażby śledztwo przedłużało się i dłużey nad ten termin, powrócił gwałtem zabrany majątek bez procederu, objawiając temu co go odebrał, nie uważając na składane prawa lub inne na piśmie dowody, iżby on nie rozrządzając się sam przez się, poszukiwał na Skarbie ustanowionym sądowym porządkiem. 3) Żeby podobnym sposobem postępowano było i względem ziem, należących do całych wsi włościan skarbowych i wieśniaków, będących w wiedzy skarbowey, równie jak i za skargami osob prywatnych na tych ostatnich. 4) Żeby względem skarbowych majątków w czasowem władaniu u różnych osób, za nadaniem, w arendzie i na czynszu będących, ponieważ samowolne zawładanie jakieybądź ich części, stronie skarbowey nie wprzód może bydź wiadomem, jak za objęciem tych majątkow na mieyscu napowrót z czasowego władania i po obeyrzeniu granic; przeto ten roczny termin liczyć, nie od czasu zawładania, ale od czasu rzeczywistego przyjęcia w naturze, jeśli pierwiey nie doszły o tém do Izby Skarbowey na piśmie doniesienia lub skargi. 5) Że jeśli skarb lub włościanie w jego wiedzy będący, w przeciągu naznaczonego terminu nie podadzą żądania, objawienia lub skargi do Ziemskiego Sprawnika lub do Niższego Sądu, w takiém już zdarzeniu za przepuszczeniem tego terminu, powinni oni o tém rozpoczynać proceder w powiatowym sądzie; lecz i wówczas za opuszczenie tego urzędnicy, na których włożony obowiązek dawać protekcyą i zarządzać majątkami skarbowemi i włościan skarbowych, podpadają odpowiedzi w obliczu Zwierzchności w miarę uszczerbku w dochodach, przez ich niedbałość przyczynionego. Powszechne Zebranie Senatu aprobowało tę Opinią Ministra Skarbu; a Minister Sprawiedliwości uznał postanowienie Senatu za prawne. Rada Państwa, aprobując powyższe prawidła, przedstawione przez Ministra Skarbu, *przez Opinią Postanawia:* utwierdzić je z tém, iżby zamiast rocznego terminu na podawanie do Ziemskiego Sprawnika lub do Ziemskiego Sądu objawień o gwałtowném zawładaniu majątku, naznaczyć termin dziesięciotygodniowy. Na autentyku własną Jego Cesarskiey Mości ręką napisano tak: *Ma bydź podług tego.* Carskie-Sioło maja 3 dnia 1824 roku. Rozkazali: dla powinney, do kogo, co ściągać się będzie, wiadomości i wykonania wyżey wypisaney Naywyżey potwierdzoney Opinii Rady Państwa, opublikować wszędzie przez Ukazy drukowane; a do wszystkich Rządzącego Senatu Departamentow i

do Powszechnego jego Zebrania Moskiewskich Departamentow, takoż i do Nayświętszego Rządzącego Synodu przesłać uwiadomienia. Dnia 28 sierpnia 1824 r. (*Z Powszechnego Zebrania Departamentow Sankt-petersburskich*).

O powróceniu paręcznikowi danych ewikcyy, kiedy za naznaczeniem ich na przedaż, złożoną zostanie summa, w jakiey one były przyjęte.

Rządzący Senat na Powszechném Zebraniu Departamentów Sankt-petersburskich słuchali wniesioney przez P. Jenerała piechoty i Kawalera Xięcia Dymitra Iwanowicza *Łobanowa-Rostowskiego*, dla należytego wypełnienia Opinii Rady Państwa, w brzmieniu następującém: Rada Państwa na Departamencie praw i na Powszechném zebraniu, rozważała przełożenie Powszechnego Zebrania Rządzącego Senatu Departamentów Sanktpetersburskich, o powróceniu paręcznikowi danych ewikcyy, kiedy, za naznaczeniem ich na przedaż, złożoną zostanie summa, w jakiey one były przyjęte; i opinią w tey rzeczy Kommissyi do ułożenia praw. Sprawa ta obeymuje w sobie, co następuje: Minister woyny w roku 1820 przedstawił Rządzącemu Senatowi, że na początku 1814 roku, podług rozporządzenia Zarządzającego Ministeryum woyny o rozdaniu zboża, pozostałego bez użycia w różnych magazynach, dano było sposobem pożyczki przez byłą Prowiantską Sankt-petersburską Kommissyą twerskiemu mieszczaninowi *Szczukinowi*, mąki 2449 kulow 20 funtów i owsa czetwierci 6603, w summie rub. 97,424 kop. 62 z tém, iżby on powrócił tę otrzymaną ilość zapasu do magazynu z nowego urodzaju następującego roku, za pierwszém zażądaniem; a jeśliby wprzeciągu miesiąca nie oddał, tedy, iżby dał prawo kupić, na rachunek jego ewikcyi, ze wszelką, jakabykolwiek była przewyżką, i wszystko to uzyskać z ewikcyi. W tey pożyczce włościanin hrabiego Orłowa *Marynin*, w charakterze plenipotenta swojego pana i mieszczanina Szczukina, przyjął na siebie powrót zboża, podług tranzaktu ze Szczukinem, i złożył dnia 28 sierpnia 1814 roku w liczbie ewikcyi świadectwo: 1) na 6 murowanych dwó-piątrowych domów w Narwie, ocenionych do 150 tysięcy rubli; 2) na nieruchomy majątek pana swego Hrabiego Orłowa, położony w gubernii simbirskiey, zawierający 47 dusz włościan, a przyjęty w ewikcyi na 7050 rubli. Z przyczyny niepowrótu tego wydanego zboża, zaczęto przez Departament Prowiantski uzyskiwanie, które z niedotrzymania i procentami, liczącemi się od dnia 1go czerwca 1820 r., wynosiło do 170,770 rubli 70½ kop; lecz w liczbie tey uważają się tylko: 1) wziętych za przedany dom mieszczanina Szczukina 5108 rub. 55 kop.; 2) naznaczone na wyprzedaż 47 dusz włościan Hrabiego Orłowa, które przyjęte zostały na ewikcyą w 7050 rubli.; 3) świadectwo na sześć murowanych domów w Narwie, ocenionych do 150 tysięcy rubli, ale wartość ich okazała się 8450 rubli; a tym czasem po zrobioném przez Departament Prowiantski rozporządzeniu względem przedaży domu Szczukina i jego ewikcyi, Kantorowy Hrabiego Orłowa, składając (dnia 1 lipca 1820) summę 7050 rubli, prosił o uwolnienie pomienionych włościan 47 dusz, i o wydanie mu na to świadectwa; lecz Departament mniemał, iż ponieważ uzyskanie w tey rzeczy przewyższa wartość wszystkich ewikcyy; przeto włościanie Hrabiego Orłowa i dalsze należące do tey pożyczki majątki, mają bydź obrócone na dopełnienie summy, niedostającey z przedaży domów Szczukina, dla zabezpieczenia skarbu, i przytoczył niektóre z Ukazow Rządzącego Senatu, nastałych w podobnych sprawach do Ministra woyny, przez które zalecono było: skarbowe w tych sprawach uszczerbki uzyskać w zupełności od podradczyków i z ewikcyy im danych, nieograniczając się ocenieniem. Rada Ministeryum woyny, rozważając, czy należy przedać włościan Hrabiego Orłowa, nie ograniczając się summą, w jakiey oni przyjęci, lub gdy za nich złożona już cała summa, powrócić podług należności uznał, że w tey okoliczności potrzeba objaśnienia będących na ten przedmiot postanowień, o czém Minister woyny przedstawił Rządzącemu Senatowi. Departament 1szy Senatu znalazł, iż 6 punktem urządzenia Kamer-Kollegii rozkazano „niedoimki uzyskiwać naprzód od samych dzierżawców (откупщиковъ) i podradczyków; jeśliby oni opłacić nie będą wstanie, uzyskiwać wtedy od ich poręczników bez żadney folgi;“ że podług Ukazu Senatu d. 7 października 1805 r. ewikcye odpowiadają tylko za summę, na nich opartą, i na koniec, że Ukazem 1816 r. marca 14 uzyskanie odkupnych i solnych niedoimek, kazano rozłożyć podług liczby ewikcyy, nie obciążając jednego poręcznika za drugiego. Zatém Departament 1szy postanowił: uwolnić pomienioną ewikcyą od odpowiedzialności po złożeniu całey za nią summy, uważając, że wkładać na nią więcey, niżeli w czym przyjęta, nie należy. Lecz ponieważ wspomnione ustawy nastały względem uzyskania solnych i trunkowych niedoimek, przeto żąda się osóbnych postanowień, iżby te mogły służyć za osnowę dla innych skarbowych uzyskań. Powszechne Zebranie Senatu aprobowało zdanie Departamentu 1go, na które zgodził się i Minister Sprawiedliwości. Kommissya do ułożenia praw, rozpatrzywszy postanowienie Senatu, i uznawszy, że włożenie na ewikcyą więcey tey summy, w jakiey ona przyjęta, byłoby zupełnie przeciwko myśli praw, na ten przedmiot będących i samey sprawiedliwości, mniema: rzecz potrzebną prawidła do uzyskania solnych i trunkowych niedoimek rozciągnąć powszechnie na wszystkie skarbowe uzyskania, w jakieybykolwiek one były władzy, ustanowiwszy, iżby złożone ewikcye, po wniesieniu summy, w jakiey przyjęte, powracały do ewiktorów. Rada Państwa znajdując pomieniony wniosek Kommissyi do ułożenia praw prawnem, postanowiła go utwierdzić. Jeden zaś członek (Baron Kampenhausen) przedstawił osóbną w tym przedmiocie opinią, w której on rozdziela na dwa rodzaje ewikcye i parę-[...]ki: 1) przyymowanych na dostarczenia, podrady i t. d., iżby zawierane przez prywatne osoby kontrakta akuratnie były wypełnione; i 2) przyymowanych na wydane z góry na też kontrakta pieniądze. W pierwszém zdarzeniu mniema on uwolnić ewiktorów i paręczników od wszelkiey dalszey odpowiedzialności, jeśli ci w swoim czasie, za okazaną nieakuratność kontrahentów, złożą taką summę, na jaką dali porękę, albo w jakiey ewikcye ich przyjęte, gotowemi pieniędzmi, lub obligami skarbowemi mieysc, z tém, iżby ta summa pozostała od tego czasu w skarbie razem z pobierającemi się od niey procentami do zupełnego ukończenia rzeczy i rachunku z nieakuratnymi kontrahentami, i kiedy przy końcu jego okaże się, że nie cała ta summa z procentami potrzebna jest na zaspokojenie skarbowego poszukiwania; wtedy przewyżkę powracać ewiktorowi lub poręcznikowi; jeśli zaś przeciwnie ci nie złożą summy w rzeczonym czasie, wtedy podpada do uzyskania równie ta summa, jako i należne od niey od tego czasu procenta. Toż samo podaje on przestrzegać i względem pieniędzy z góry wydawanych, uzyskując procenta albo od dnia tego wydania, lub tylko od czasu okazaney przez kontrahentów nieakuratności, uważając podług tego, czy pieniądze te były wydane z warunkiem opłaty od nich procentow, lub bez niego. Uzyskanie procentow od czasu okazaney nieakuratności, uważa ten członek tém konieczneyszém, że postęp wynikających tego rodzaju skarbowych poszukiwań bywa nader powolny, a skarb, nie uzyskując procentow, wieleby tracił przez nieakuratność kontrahentów. Nakoniec pomieniony członek sądzi, iż jeśli kontrahent zawarł kontrakt nie w osobie swojey, ale za plenipotencyą drugiey; tedy w zdarzeniu nieakuratności uważać za kontrahenta tę ostatnią osobę; która takim sposobem odpowiadać ma nie tylko summą, w jakiey ewikcya przyjęta, ale i całym swoim majątkiem. Na autentyku własną Jego Cesarskiey Mości ręką napisano tak: *Ma bydź podług opinii Barona Kampenhauzena.* Sankt-petersburg dnia 13 maja 1824 r. Rozkazali: Dla doprowadzenia do należytego wypełnienia

Naywyżey potwierdzoney Opinii Członka Rady Państwa posłać Ukaz P. Zarządzającemu Ministeryum woyny; a dla jednostaynego podług niego postępowania na czas następny, posłać do wszystkich mieysc urzędowych i osób drukowane Ukazy, do Departamentów zaś Rządzącego Senatu i do Powszechnego Departamentów Moskiewskich zebrania, takoż i do Nayświętszego Rządzącego Synodu przesłać uwiadomienia. Dnia 28 augusta 1824 roku. *(Z Powszechnego Zebrania Departamentów Sankt-petersburskich).*

PRUSSY.

Wrocław dnia 16 września.
(z Gazety Warszawskiey.)

Powróciwszy wczora Król Jmć i jego obecne tu dzieci z przejażdżki do *Oswitz*, gdzie obeyrzeli nową kaplicę na świętey górze, zwiedzili kościoły 11,000 Panien, ś. *Elżbiety* i S. M. *Magdaleny*. W południe był wielki obiad u N. Króla. O godzinie 5tey z południa N. Król, W. Xiężna, Xiężniczka *Ludwika* i Xiążęta *Wilhelm*, *Karol* i *Albrecht* (synowie Króla) uszczęśliwili odwiedzinami klasztor Elżbietek. (Dnia 14 odwiedzili już byli Xiąże *Wilhelm*, brat Króla — i małżonka jego, ten wyborny instytut chorych). Król i inne NN. Osoby, obeyrzeli kościół, (w którym grano na organach), salę chorych, aptekę, jadalnią, a nawet cele zakonnic, zabawili blisko trzy kwadranse i w nayłaskawszych, zaszczyt instytutowi przynoszących wyrazach, oświadczyli swe podobanie, które nadto znacznym potwierdzone zostało podarunkiem. Potém pojechała dostoyna rodzina w kilku pojazdach do teatru, gdzie obecną była wystawie *Wróżki z Francyi*. Dziś rano Król i wszystkie wymienione powyżey dostoyne osoby, wyjechali, z powrótem do *Berlina*, dokąd Ich Królewicz Jmć następca tronu i Małżonka Jego dnia 14 b. m. po odbytym pod *Leuthen* popisie poprzedzili.

AUSTRYA.

Wiedeń d. 17 września.
(z Gazety Warszawskiey).

Nayjaśnieyszy Cesarz Jmć polecił Hrabiemu *Trautmansdorf*, posłowi swemu przy dworze bawarskim, aby się udał do *Tegernsee* dla oddania Królewnie *Zofii Fryderyce Dorocie*, wizerunku Arcy Xiążęcia *Francisza Karola*, przyszłego jey małżonka. W skutku tego polecenia, wyjechał rzeczony Hrabia z tuteyszey stolicy, gdzie bawił za otrzymanem pozwoleniem.

NIEMCY.

Od brzegów Menu d. 14 września.
(z Korrespondenta Warszawskiego)

Pan *Chateaubriand* miał nająć na mieszkanie piękną majętność *Middes*, w kantonie Freyburgskim położoną, a nawet przybył tam już podobno, z familią swoją. Pisemko jego o cenzurze tak wielki miało pokup, że w ciągu dni 3, sprzedano 10,000 exemplarzy.

Pan *Salvandy* wydał pismo pod tytułem Ministeryum i Francya, zupełnie w duchu pisemka Pana *Chateaubriand*, z tą tylko różnicą, iż daleko w mocnieyszych wyrazach przeciw ministeryum jest ułożone. Pan *Salvandy* był przed tém referendarzem stanu i znany jest z dawnieyszego pisma: Koalicya i Francya.

TURCYA.

Stambuł dnia 13 sierpnia.
(z Gazety Warszawskiey).

Porta skazała na śmierć *Omera-Vrione*, baszę *Janiny*, za widoczny jego opór, co poczytują za jeden z wypadków, które już kilkakrotnie ułatwiały grekom dalsze prowadzenie woyny, a jeżeli to prawda, co przeciwnicy ich w roku zeszłym twierdzili, iż los Grecyi powinien bydź roztrzygnionym w Epirze i Albanii, w tym razie zbuntowanie się tego potężnego Baszy byłoby nader pomyślném zdarzeniém dla greków.

Od granic tureckich d. 3 września.
(z teyże gazety.)

List z *Smyrny* pod d. 4 sierpnia donosi, iż bezprawia żołnierzy tureckich, mających się udać na wyprawę przeciwko wyspom greckim, przerwały niedawno tameczną spokoyność. Żołnierzy tych było tyle, iż Turcy, mieszkający w mieście, niezdołali ich powściągnąć. Uzbrojeni chodzili pojedynczemi oddziałami po ulicach i z bezbronnemi grekami zaczynali kłótnią, która się pospolicie na wystrzałach z pistoletu i zabiciu kilku greków kończyła. Nareszcie pozamykano wszystkie domy, i miasto było jak opuszczone. Trwało to 3 dni. Gdy także zabito maytka austryackiego, na ten czas użyto środków zabezpieczenia chrześcian. Fregata francuzka *Galatea* posłała na ląd zbroyną szalupę i wielki statek z ludźmi; podobnież uczyniły okręty innych narodów, a tym sposobem ustały zdrożności i obcy Turcy wyszli z miasta. Chciał potém jeszcze inny oddział turecki wcisnąć się do miasta, lecz mieszkający w mieście Turcy pod dowództwem swojego baszy stanęli za murami, i niewpuścili. Teraz panuje tu znowu spokoyność, lecz handel upadł. Flota kapitana baszy stoi przy *Mitylene;* kilka statków palnych Idryyskich usiłowało spalić okręt admiralski, ale im się nieudało.

List z *Idryi* pod d. 2 sierpnia wyraża: „Po odzyskaniu wyspy *Ipsary* przez greków, i przymuszeniu kapitana baszy, aby się udał do *Mitylene*, zwyczaynego mieysca przytułku turków, admirał grecki *Miaulis* wysłał część eskadry swojey dla uważania nieprzyjaciela, a sam wybrał się naprzeciw wyprawy baszy Egiptu, co ośmieliło kapitana baszę do zagrożenia wyspy *Samos;* lecz, że na wyspie *Ipsarze* utracił naylepsze woysko, które teraz azyanami tylko zastąpić może, niebardzo więc grecy lękają się zamysłu jego, chociaż usiłować będzie naprawić swoję sławę. Wyspa *Samos* jest jedną z wielkich na archypelagu, ma 35 mil obwodu, a *Ipsara* tylko 3. Liczy 60,000 mieszkańców, do których przybyło wielu greków zbiegłych z Azyi mnieyszey; *Ipsara* miała tylko 3000 mieszkańców. W przypadku uderzenia, 16,000 ludzi bronić może wyspy *Samos*, a do tego położenie mieysca jest dogodném do prowadzenia woyny w górach. Co się tycze wyprawy egiptskiey, mimo szumnego jey zapowiedzenia, składa się z rozmaitych żywiołów, tak iż nic wspólnego przedsięwziąć nie może. Rząd grecki użył jak naylepszych środków dla jey pokonania; w 5ciu naydogodnieyszych mieyscach Peloponezu stoi woywoysko obozem, które spiesznie udać się może tam, gdzieby egipcyanie wylądować chcieli.“

Między znakomitemi turkami, którzy polegli na wyspie *Ipsarze*, są: *Ismael Piasfa*, synowiec *Ali* baszy, dowódca woyska lądowego, i *Omer Cumbaris* z *Argyrocastro*.

List pewnego oficera greckiego, pisany d. 15 lipca ze wsi *Amplaen*, niedaleko *Termopilów*, zawiera co następuje: „W ostatniey bitwie, stoczoney z *Derwiszem* baszą, odnieśliśmy znakomite zwycięztwo. Naliczyliśmy już 500 trupów nieprzyjacielskich; lecz noc przeszkodziła nam dokładniey poznać stratę nieprzyjaciela. Zdobyliśmy działa i namioty; zabraliśmy 7 mułów naładowanych prochem i kulmi, oraz wiele koni; a tylko 7 turków wzięliśmy w niewolą. 500 greków udało się w pogoń za uciekającemi. Bitwa trwała od godziny 3ciey po południu do północy. Każdy z nas zabrał 10 karabinów nieprzyjacielskich.“

— Dnia 4 września —

Ostatnie listy z *Wenecyi* donoszą, iż dowódca grecki *Canaris*, odebrał rozkaz od admiralicyi Idryyskiey, aby ze znaczną eskadrą grecką, złożoną z okrętów Idryyskich i Spezzyyskich, udał się na przeciw floty egipskiey, będącey pod dowództwem *Ismaela Gibraltara*, uważał jey działania, i podług okoliczności na nią uderzył. Rozkaz ten

został natychmiast przywiedziony do skutku. Eskadra grecka składa się z naylepszych okrętów, osadzonych biegłemi maytkami; gdyż niebezpieczeństwo, jakiém wyprawa Egiptska zagraża, jest większem, niż wszelkie inne.

Donoszą oraz, iż wszystkie inne okręty greckie pod dowództwem admirała *Miaulis*, odebrały rozkaz uważania floty kapitana baszy, i ile możności tamowania działań jego.

Listy z *Saloniki* pod d: 6 sierpnia wyrażają: „Przed kilką dniami 40 okrętów greckich z *Scopolo* i *Schiato* wysadziło blisko 4,000 ludzi przy *Epanomi*, którzy wszystko ogniem i mieczem spustoszyli, a znaydujących się tam turków z *Koryntu* i żydów dających odpór, wycięli. Basza tuteyszy pośpieszył tam z 5,000 piechoty i jazdy, oraz 4 działami, lecz ze stratą 200 ludzi i całey artylleryi został przymuszony do ucieczki. Dnia 2 b. m. przybył znowu z większą siłą, lecz podobnież został odpędzony, i aż do bram tuteyszego miasta ścigany. Grecy, spustoszywszy całą okolicę, wrócili z bogatemi łupami na okręty swoje, w celu wylądowania na drugiey stronie zatoki, gdzie są kopalnie soli i wielkie magazyny. Tam wycięli turków, a gdy basza i tam na nich uderzył, pokonali go trzeci raz po dwudniowey zaciętey bitwie, i przymusili do ucieczki. Popłynęli potém do *Calenna*, miasteczka pod górą *Olympem*. Nie wiemy jeszcze, co się tam stało; lecz bydź może, iż znowu bitnych mieszkańców *Olympu* skłonili do wzięcia oręża przeciwko Porcie. *Derwisz* basza, kilkakrotnie porażony, wrócił do *Laryssy*. Sądzą, iż wkrótce mianowany będzie nowy seraskier na mieysce jego.“

Wyspa *Samos* znaydowała się jeszcze d. 12 sierpnia w mocy greków. Jednakże kapitan basza krążył ciągle w tamecznych okolicach.

Grecy sprowadzili do Idryi 60 okrętów rozmaitey wielkości, które turkom zabrali. Rząd grecki wyznaczył grunta w *Astros*, w Peloponezie, dla Ipsaryotów, jeśliby wyspę swoję opuścić chcieli.

— *Dnia* 6. —

Kapitan basza wypłynął d. 9 sierpnia z *Mitylene*, i d. 11 tegoż miesiąca pokazał się przy *Samos*, a flota grecka udała się za nim w niejakiey odległości. Blisko *Scalanuova* stało 40 do 60 tysięcy woyska tureckiego, które ma pomagać działaniom kapitana baszy. Na wyspie *Samos* wszyscy mieszkańcy są pod bronią, a rząd centralny przyrzekł im posłać posiłki.

AMERYKA.

(z Korrespondenta Warszawskiego.)

Gazeta Kuryer londyński donosi następujące szczegóły o wypadkach w Ameryce Hiszpańskiey z pism z *Jamaiki* nadeszłych wyjęte.

„Pakebot dziś (1 września) z *Jamaiki* przybyły, przywiózł nam wiadomości z Ameryki połudnowey, wyjaśniające niepewność, względem wypadków, w tey części świata zaszłych. Umieszczamy naprzód wypis z listu prywatnego, pisanego pod dniem 27 czerwca z *Panama*, przez P. *Macolm M'Gregor* konsula angielskiego, w tey treści.“

„Przesyłam WP. urzędowy raport o przeyściu hiszpańskiego jenerała *Olaneta*, który jak się zdaje, jest w porozumieniu z niektórymi konstytucyonistami w *Buenos-Ayres* znad granic wyższego Peru; i odstrychnięciem swojém od sprawy królewskiey, znaczne zrządził korzyści w tey okolicy widokom *Bolivara*. W Peru spodziewano się walney bitwy jeszcze w tym miesiącu (w czerwcu). Pokazanie się woyska hiszpańskiego na drugich brzegach, przeszkodziło nadeyściu różnych oddziałów woyska, do tego kraju przeznaczonego; ale dla tego skutek wyprawy wątpliwym bydź może. Jenerał *Bolivar* dowodzi korpusem z 10,000 złożonym; woysko to jest bitne, dobrze ubrane i ćwiczone; peruwianie nie są bynaymniey spartanami. Stoją oni na nayniższym stopniu oświaty. Oto jest wypis z nadzwyczaynego dodatku *gazety z Panama*, d. 3 czerwca datowany.“

Przez *Szonera San Francisco*, który po 14dniowey żegludze właśnie co przybył tu z *Payta*, odebrał jeneralny intendent następujący raport urzędowy.“

Do jenerała brygady J. M. Coreno, Intendenta departamentu Istmus.

Paita d. 9 *maja* 1824.

Udzielam WP. urzędowe doniesienie, takie właśnie, jakie od prefekta departamentu *Truxillo* otrzymałem.

Rzecz pospolita Peruwiańska.

Truxillo d. 13 *maja* 1824.

Do Intendenta prowincyi Paita.

„Mości Panie! Odebrałem w tey chwili doniesienie od jenerała *Libertador*, że hiszpański jenerał *Olaneta* stojący w wyższym Peru, z naczelnym oddziałem woyska, zbiwszy i zabrawszy w niewolę jenerała *Corratela*, który za nim z mocnym oddziałem postępował, dał się nakłonić do tego, że służyć będzie sprawie patryotów. Uznał on świętość sprawy Ameryki, walczącey za wolność i niepodległość swoję. Chciey WPan podać to do wiadomości publiczney.“

„*Jose G. Perez.*“

Ten nadzwyczayny wypadek zapewnia nam ustalenie wolności narodowey. *Libertador* nie omieszka jak nayśpiesznicy korzystać z podaney korzyści, a Kolumbija w całey swey świetności dziś będąca, zapewni niepodległość Ameryce południowey, mam honor zostawać etc.

„*Manuel de Torres Valdivia.*“

Rozważając te wiadomości kronika Poranna (*Morning Chronicle*) tak się w tey mierze tłumaczy.

„Listy i gazety do d. 21 czerwca dochodzące z *Jamaiki* przywiezione, zawierają szczegulnieysze doniesienia z Peru, których (wyznajemy z otwartością) pojąć i zrozumieć niemożna. Stosownie do tych wiadomości, jenerał *Olaneta*, który niedawno przednią strażą armii hiszpańskiey w Peru dowodził, i we 3,000 ludzi, *Potosi*, *Chugisaca* i *Tupiza* zajął, miał się przeniewierzyć sprawie królewskiey, i gotowość wspierania patryotów oświadczyć; miał nadto innego hiszpańskiego jenerała pobić, i w niewolę poymać. Gdyby *Corratelo* był dowódzcą niepodległych, nicby w tym dziwnego niebyło, chociaż niewięcey rzecz ta nabrałaby podobieństwa: bo *Olaneta* zewszystkich jenerałów hiszpańskich w Peru, jest jeden z naywiernieyszych i sprzyjających sprawie Monarchy swego, czego dowiódł przy odebraniu proklamacyi *Ferdynanda* VII, z *Puerto St. Maria* daty, 1 października 1823 r., gdy dla utrzymania sprawy królewskiey, mocne stronnictwo zawiązać postanowił. Inni jenerałowie, są wszyscy jawni konstytucyoniści, już będąc przeciwni samowładztwu *Ferdynanda* zamiarom *Olanety* nie sprzyjali. Jeżeli się niemylimy, Vice-Król *Laserna* zjechał się natenczas osobiście z *Olanetą*, i zaszłe nieporozumienia w zgodnym załatwił sposobie. Bydź może, iż to dało powod w *Truxillo* do pogłoski o jego odstrychnieniu się, a gdy mieysce to zbyt jest odległém od stanowiska *Olanety*, zdaje się, iż o tak ważnym wypadku przez *Buenos-Ayres* mielibyśmy wiadomość. Nie ulega wątpliwości, że *Olaneta*, dowodząc w wyższym Peru, miał główną kwaterę w *Potosi*. Odległość tego miasta od *Truxillo* wynosi naykrótszą drogą naymniey jak 680 leguas, (465¾ mil pol.) niedoznając więc naymnieyszey trudności potrzebowałby goniec do przeniesienia wiadomości naymniey 35 dni. Lecz kray ten jest w ręku nieprzyjaciela: więcey zatém trzeba liczyć czasu, gdy obok tego z *Potosi* do *Buenos-Ayres* jest tylko 12 dni drogi: tak ważny więc wypadek niemógł tam bydź tajemnicą. A że mamy z *Buenos-Ayres* wiadomości d. 1 czerwca dochodzące, nietylko zatém wątpliwość, ale niedorzeczność tych basni wykrywa się dostatecznie

DODATEK.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 114.

Wilno dnia 26 Września v. s. 1824 Roku.

ANGLIA

Londyn d. 11 września.

(*z Gazety Warszawskiey*)

Odebrane tu listy z *Rio-Janeiro* donoszą, iż Cesarzowa brezyliyska jest przy nadziei, i w połowie lipca spodziewa się połogu.

Rozchodzi się pogłoska na giełdzie tuteyszey, iż *Iturbide* wylądował w *Vera-Cruz* i oswiadczył się za stroną Króla *Ferdynanda* VII.

P. *John Quincy Adams*, został obrany znaczną większością głosow, prezydentem Zjednoczonych Stanow Ameryki północney.

— *Dnia* 15 —

Gazeta dworska tuteysza z dnia 11 b. m. donosi, iż Król Jmć mianował Pana *A'Court* posłem swoim przy dworze portugalskim; Pana *Noell Hill*, posła przy dworze sardyńskim, posłem przy dworze neapolitańskim; Pana *Foster*, przy dworze duńskim, posłem przy dworze sardyńskim; Pana *Wynn*, posła przy dworze wirtemberskim, posłem przy dworze duńskim; i Lorda *Erskine* posłem przy dworze wirtemberskim.

Dnia 12 b. m. dał Król Jmć wysłuchanie w *Windsor* urzędnikom dworskim zmarłych tu Króla i Królowey wysp sandwichskich

Pan *Canning* udał się d. 11 b. m. do Irlandyi, dokąd miał wyjechać dnia 10 b. m. lecz jak słychać, zatrzymały go interessa południowo amerykańskie.

Listy z *Gibraltaru* pod d. 23 z. m. donoszą, iż bandy konstytucyonistów pokazują się jeszcze w tameczney okolicy.

Statek wojenny *Parthian* przywiozł listy z *Hawanny* pod d. 15 sierpnia, dokąd właśnie zawinął okręt *Spring*, na którym *Iturbide* popłynął dawniey z *Southampton*. Kapitan opowiadał, iż *Iturbide* przybywszy na przeznaczone mieysce, obiecał mu i ludziom jego wielkie podarunki, i potém wysiadł na ląd; kapitan czekał tych podarunkow 6 lub 7 dni, a nareszcie dowiedział się, iż *Iturbide* został rozstrzelanym, co jednak potrzebuje potwierdzenia. Okręt *Parthian* był oraz w *Vera-Cruz* gdzie *Iturbide* miał stronnikow, lecz w ogólności umysły mieszkańców zdawały się spokoyne.

Słychać, iż Lord *Cochrane*, który teraz dowodzi potęgą morską brezyliyską, wróci niezwłócznie do Anglii.

(*z Kur. War*) Donoszą z *Kalkuty* pod d. 10 kwietnia co następuje: lubo władze nasze nie ogłaszają nic o działaniach wojennych z birmanami, zdaje się, iż znaczne ponieśliśmy straty; co w chwili obecney, gdy interessa nasze na zachodzie niespokoyną przybierają postać, podwóynie staje się ważném: odebrano bowiem wiadomość, że *Rungut-Ling* rozszerza zwycięztwa swoje i *Abdalla-Chana* hołdownikiem swoim uczynił. Zwycięzca ten, który wkrótkim czasie podbił kraje Kaszemiru, Multan i niektóre obwody w górach północnych, czyni dzielne postępy w rozszerzeniu państwa swojego. Nabokowi Syndu, nakazał znaczny złożyć haracz w gotowiznie. Tak zwani *Tabukurs* (Wazalowie) dopuszczają się takich rozbojow i rabunkow, że w Newmuch wysłać woysko musiano. W *Daca* będzie urządzony zakład artylleryi dla zabezpieczenia wschodnich prowincyy, podobnież urządzają na granicach *Silhet* i *Cascar* batalion milicyi, z samych krajowców złożony, a w *Kawpore* i w *Dumdum*, pięć kompaniy artyleryi.

W *Nowym Yorku* miano doniesienia z *Bagota* d. 1 lipca datowane. Kongres tamteyszy nałożył podatek pogłównego po $\frac{1}{4}$ dollara od osoby, oraz pół procent opłaty od majątkow na nadzwyczayne potrzeby wojenne. Na tymże kongressie podano wniosek, ażeby w zakonach żeńskich, nie przyymowano więcey ślubow dożywotnich, lecz na lat 4 lub 5 naywięcey, z wolnym onych na takiż sam czas ponowieniem.

FRANCYA.

Paryż, dnia 14 września.

(*z Gazety Warszawskiey.*)

W skutek wydanych rozkazów przez posła angielskiego przy dworze tuteyszym, pochowano d. 9. b. m. w grobowcu wystawionym w kościele *St. Germain-en-Laye*, zwłóki *Jakóba II*, niedawno wynalezione. Odprawili nabożeństwo biskup edymburgski i inni duchowni angielscy. Liczne zgromadzenie składało się ze znakomitych osób różnych narodów, między któremi znaydowali się: marszałek *Macdonald*, poseł Sardyński, Xiążę *Fitzjames*, Pan *Scheldon*, gubernator w *St. Germain*, Hrabia *Boson de Perigord*, jenerał *Obert*, i t. d. oraz wiele rodzin angielskich. Stojąca tam gwardya bokowa otrzymała rozkaz oddania zwłokom *Jakóba II* wszelkich honorów, przynależnych dostoyności Królewskiey. Dama angielska, małżonka P. *Bardelin* sztabowego oficera gwardyi bokowey trudniła się zbieraniem składki dla ubogich, w towarzystwie Hrabiego *Sternberg*, potomka *Sztuartów*.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Anglicy bawiący tego lata u wód nadreńskich, mają szczególne powozy: są całe robione z żelaza lub stali, mieszczą prócz woźnicy i żokieta, 10 osób.

— W *St. Pietro in Bagno*, w Wielkim Xięztwie Toskańskiém, dało się czuć w nocy z d. 12 na 13 sierpnia kilkakrotne trzęsienie ziemi, które jednak więcey przestrachu, niż szkody sprawiło. Trwało także trzęsienie w dniach i nocach następnych, lecz słabsze. Przed trzęsieniem we dnie słońce zdawało się zasłonioném i podobném do xiężyca. W nocy przed pierwszém trzęsieniem; pewny podróżny widział przez niejaki czas powietrzokrąg oświecony rażącem światłem od kuli ognistey.

— Dnia 7 września okropna burza z gradem zniszczyła zupełnie 17 wsi w okolicy *Wrocławia*.

— Według nowego postanowienia królewskiego z dnia 24 z. m. cała flota angielska dzieli się na 6 klass. do pierwszey należą wszystkie okręty trzymostowe, do drugiey okręty dwumostowe o 80 i więcey działach, do trzeciey okręty mające od 70 do 79 dział; do 4tey okręty od 50 do 69 dział; do piątey okręty od 39 do 49 dział; do szóstey nakoniec okręty od 24 do 35 dział. Wszystkie te okręty zostają pod dowództwem kapitanów: komandorowie dowodzić będą slupami, statkami bombardyerskiemi, a porucznicy statkami kanonierskiemi, kutrami, szonerami i wszystkiemi innemi małemi statkami.

— W okolicy miasta *Hamburga* odkryto, oprócz źródła wody ciepłey mineralney, obfite źródło wody słoney i kopalnią węgli ziemnych.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 23 września: rubel srebrny 3 rub. 83 kop. dukat nowy 11 rubli 90 k. imperyał 37 r. 26 kop.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

1. Roku 1824 mca augusta 16 dnia Sąd Taxatorsko - Exdywizorski massy funduszu zeszłey Rozalii z Koziełow Rudominowey b. Sędziny Grodz. Erasław. w skutek remissy Sądu Ziem. Brasław., ad fundum Antoniszek przybywszy, wszelkie kwestye pierwszemu ziazdowi właściwie załatwiwszy, termin oczewistego ziazdu do dnia 20 8bra roku idącego odłożył i dla wiadomości stron interessowanych przez ninieyszą awizacyą ogłaszając, że na niestawające strony w dniu 20 8bra w mieście Widzach amissyą zapisze, zastrzega.

Anzgary Masłowski Ziemski Bras. Prezydent.
Adam Klott Sędzia Ziem Brasł.
Ziem. Brasł. Sędzia Michał Hryncewicz.
Kazimierz Hryniewicz Ziemski i Exdywizorski Rejent.

---

1 Niżey podpisany fabrykant instrumentow, ma honor donieść Prześwietney Publiczności, że ma nowo zrobione do przedania Pantaleony z mechaniką angielską, tonu nayłepszego, na sześć oktaw, w guście naynowszym, jakie dotąd w Wi nie robione nie były, ktoby sobie życzył je n być, znaydzie w domie W. Bukszy, na ulicy Wileńskiey pod N. 408.

Karol F. Johanzen.

---

1. Dom familii Grigerow obywateli miasta Wilna, położony na Swiętojańskiey ulicy pod N. 438, jest do przedania.

Licytacya.

2. Opieka Szlachecka powiatu Wileńskiego po otrzymaniu urzędowego doniesienia o zeyściu z tego swiata w mieście Wilnie odstawnego Podpułkownika woysk Rossyyskich Zenona Zawitniewicza, do wyprzedania wszelkiego po nim pozostałego funduszu Członka swojego przeznaczyła, który od dnia 1 następującego miesiąca października rozpocznie tegoż funduszu publiczną licytacyą, wzywają się więc sukcessorowie zeszłego Podpułkownika Zawitniewicza aby w przeciągu dwóch miesięcy od daty ninieyszey do Opieki Szlacheckiey powiatu Wileńskiego z prawnemi dowodami tak probującemi stopień sukcessorstwa, jako też że dalszych równych i bliższych niema przybyli. Roku 1824 miesiąca września 20 dnia.

Sędzia Ziemski powiatu Wileńskiego Joachim Czyż.

Przedaż Publiczna.

3. Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż na zaspokojenie pretensyi pińskiego Bohojawleńskiego monastyru, będzie się przedawać z publicznego targu w tymże Rządzie w terminach: 1szym za miesiąc, 2gim za dwa miesiące, a w 3cim i ostatecznym za 3 miesiące od dnia wydrukowania w gazetach obu stolic, które poźniey nastąpi, i w Kuryerze Litewskim, zaścianek Batiużyn, położony w powiecie wileyskim, oddalony od miasta etatowego Radoszkowicze mil 2, od Minska 7, od Wileyki 7, od miasteczka Ili 4 i od Wilna 24, mający w sobie dom włościański 1, w nim włościan mężczyzn dusz 2, a żeńskich 7. Ziemi oromey dobrey z sianożęciami murożnemi, lasem, z zaroślami 2 włoki, 21 morgow, i 127 prentow, przynoszący rocznego dochodu 45 rub. 40 kop. srebr., a na wieczną przedaż oceniony 909 rub. srebr., albo podług kursu 3370 rub. assygn, a zatém życzący kupić pomieniony zaścianek, zechcą przybyć na pomienione terminy do Mińskiego Gubernialnego Rządu. Dnia 12 septembra 1824 roku.

Sowietnik Fribes.
Mińskiego Guber. Rządu Sekretarz Tytularny Sowietnik i Kawaler F. Arcimowicz.
Guberski Sekretarz Wasilewski.

Wezwanie kredytorow.

3. Sąd Ziemski ptu wileńskiego, że sprawę konkursową maiątku JW. Gaspra Romanowicza Assessora b. Sądu Głównego, w dniu 1 mca oktobra teraźn. 1824 roku do finalnego rozsądzenia weźmie do namowy, a na niejawiących się do tegoż konkursu wieczną ammissyą zapisze, przez niniejszą awizacyą trzykrotnie kogo należy zawiadamia. Roku 1824 miesiąca septembra 18 dnia.

Prezydent Michał Sawicki. Sędzia Ziem. Ptu Wileń. i Exdywizor Joachim Czyż. Wileński Ziem. Sędzia Aloizy Jasieński.

Ogłoszenie.

3. Z rozporządzenia Wyższey Zwierzchności, Rada Mieyska Wileńska zawiadamia przez niniejsze Ogłoszenie, iż jako po upływającym już terminie kontraktu kupcowi 1szey Gildyi Wileńskiemu Fon Auerowi, na dochod miastu Wilnu od trunków zagranicznych do miasta Wilna przywożących się należny, czopowym nazwany; wypuszcza się przez publiczną licytacyą, w trzyletnią arendowną tenutę od dnia 1go januaryi następującego 1825 roku: przeto aby życzący takowy dochod wziąść z teyże licytacyi jawili się w Litewsko-Wileńskiey Skarbowey Izbie, na termina przez Rząd Guberski Litewsko Wileński naznaczone jako to: 1szy dnia 6, drugi dnia 8 i trzeci ostateczny dnia 13, następującego miesiąca 8bra, gdzie i kondycye dla zawarcia kontraktu okazanemi zostaną; taż Rada mieyska Wileńska zaprasza, i dla tego niniejsze O...o szenie w Kuryerze Lit. trzykrotnie zamieszcza. Datt 1824 roku 7bra 18 dnia.

Jan Buksza Prezydent M. W.
Za Sekretarza Archiwista Rady M. W. Wászkiewicz.

Podrad.

3. W dniach 22, 23 i 24, teraźnieyszego września o godzinie 4tey z południa odbywać się będzie w Rządzie CESARSKIEGO Uniwersytetu Wileńskiego publiczna licytacya na opieranie przez rok cały bielizny trzech Klinik Uniwersyteckich. Życzący należeć do takowey licytacyi, o warunkach do niey może się dowiedzieć w Kancellaryi Uniwersytetu.

Sekretarz Norbert Jurgiewicz.

	Czas obserwacyi.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatry.	Odmiaiena w pogt.
Obserwacye meteorologiczne.	dnia 25 god. 2 wieczo	27 cal. 8,9 lin.	+ 14 stopni.	Południowy.	Pogoda.
	dnia 26 god. 6 z rana	27 — 7,9 —	+ 8 — —	Południowy.	Pogoda.